

---

debreczeni józsef (1905)

BABONA

Sovány a nyáj, pásztortól hallom
Nem bírja már az ősz e vér
A pásztor mond, ki közte él
A nyáj azért oly ősztvér.

Gyengül a szem, a csillagász
Ki ül s leseng toronyszobán
Azt mondta és a léghajós,
Hogy tömlőnkből már ill a gáz.

Hogy itt a vég, a vég, a jós
Így mondja, vérző hírhozót
Kapunk az égből mihamar
S város helyén majd nő bozót.

Volt egy barátom is, vegyész,
Ki mondta: furcsa nyelvű láng
Szikráz olykor a göreben,
Valami készül, meglásd, öregem.

S a víz is vérét mind kiadta
S hegyen a hó, minthogyha gézből
Egy fájó főre lenne unt kötés...

Nincsen tovább e vers. Ne haragudjanak miatta
S ne higgyenek szót sem az egészről.

(Kéve-antológia, 1928)

DORGÁLÓ

Ne szólj, ne számolj, ne vívj, ne táncolj,
Ne jajveszékeld, ne viháncolj,
Ne nézzél nőre, ne nézz előre;
Légy tenmagadnak börtönőre.
Légy porkolábja tennenmagadnak,
Gondolj másra, ha torkon ragadnak.
Istenek háj át, földnek fordítsd a fáklyát;
Tudod, a lét itt kis tét s mi menni készül, eljön ismét.
Légy mint a vak olyan. Vagy mint a pogány
Oly érzéketlen a haldoklók jogán.
Magad figyeld csak. Terőered halk rejtjelét,
A képet kémleld, mely tükrön tűn eléd;
Az eget fürkészd, hol ezüst sírt hold ás
Magadba merítsd a mélységmérőt, vedd ki a semmit sem érőt;
Magadba meríts, ott a megoldás.

A szemed nézzed, ásd fel homlokod kérlek,
Tárd fel a tárnát, rabold meg álmát
A bajkeverő, zabolátlan vérnek.
Ne forrj, ne hűlj, ne véd magad,
Hullj, mint a légy, ha pókhálón akad.
Te bánya s bányalámpa egyszerre
Nézd a lombikot. Benn lelked vegyszere
Szikrába pattan, zeng és sistereg,
Kísérleteznek kaján istenek:
Fenn fojt a kén, szivárványt szór alatt
Figyeld csak: arcot vés magának,
Figyeld az alaktalant!

(1944)

LEVÉL EGY TÁVOLI KÖLTŐTÁRSHOZ

Értelek, testvér! A toll bogáról émely ónja cseppen,
Így legyen hát! Szemétre vedd a nádat!
A szajkóhad cserregjen tovább esetlen,
Te vond csak felvonóhidad, nyeljed csak néma vádad.
Közöd ne légyen velük! Taktusra lelkendeznek ők s ukázra
Lélekből-lelkezettet nem adhatnak hát ezért sem,
Dagály s dogmák körén, helyben bokázva
Egy nótát fújnak egyre, rajta hogy bálvány értsen.
E vázemberek, sípládán lógó, fanciesal törtető
Tudnak kárálni kicsinylő szólamok szemetjén,
De torz dalukból bombaszt lehe bőg.
Barbárok ők; szent televénybe szabadult vadak
Cammogjanak, ha nem születtek kecsre
Barmolnak ádázul a szép szón
S fel nem fogják, frakkot miért hord a fecske...

Igazság, testvér! Állj meg te is, hol megáll az ép ész,
Ki ennen bányád vájatin keresnél,
Nem, százszor nem! Nem vagy plakát, se géprész,
Költő vagy, több se kevesebb, testvér!
Ennen bányádban csillog az ékkő. Buddhák ölében

Szikkadt meder bitang kavicsa kall csak.
A szén is benned, a kéneső, a horgany,
Minden mi előre mozdít, szürkévé aszol a porban
És gúzsos kézben fáklyád hogyan is tartsad?

Ne essék tévedés! Akarnád te is, ahogy írva van:
Vesszen a forma, ha önös, ha közhelyen rikitó, rongy zománc,
Vesszek szeméten, ha nem mozdít hegyet szavam,
Ha nem hintál tonnás harangot rím és asszonánc;
Csak úgy legyek, ha szómnak szíve van!
Igaz nagyon. Legyünk ébresztők, szemfüles várták,
De ők az őrhelyet, égberöpitő, szent zugot
Hol a nagy jelenésre várunk, prostituálták!
Enyvbüzü műhellyé lett a bástyafok alattuk;
Ligetünk kocsmává s konccá sovány falatjuk.
Ötvöznének, de anatómát rikoltni karban
Könnyebb s bőmondhatnékos középszer jászlán cibálni abrakot.
Idillt idézni örökkön, ha mord vihar van
Akkor is s lélek szelének sohasem tární ablakot...

Kik ők? Hamiskártyásai
Titkos játszmányak. Kaphatnak tétován
Átjátszott kártyák cinkjén: béna szó
Múzsájuk egyenruhát hord s oly sovány,
És sápadt, mint a téli hold, az ón...
Te meg költő vagy. Bízón, szabadon
Búhatsz páncélba, zenghetsz védtelen.
Tárhatod vasnak melledet;
Máson nevethetsz, sírhatsz magadon.
Zokszó lehetsz és vád és védelem;
Szállhatsz pokolra, járhatasz felleget...

Te se a pusztá falnak papolnál, testvér!
Föld oltárára borulnál rá puhán,
Szednéd a markot te is a mezsgyén;
Véred a munkás, ért az mindahány:
Az üvegfúvó, szerszámlakatos,
Hengerkovácsnak csengetsz csengetyűt,
Szavad, mint csille szén esőben; csatakos;
Téged is vájár szene fűt!
S hogy bárány-szépség színarany gyapját keresnéd, Jázon,
Szébbet épít az ács, oromfő léssz a házon.
Ő is megért, ne félj. A szónak rése van,
Kertész a hang és oltókése van;
De hang legyen, ne málé fülbe vatta,
De hang legyen, ne kócos ebugatta,
Ne pettyhüdt visszhang, károgó lemez.
Hang, mely madár: sas, páva, ürge csíz
Hang, hogy emberszív szele hordja szét,
Hang, mely színt ölel, erőt ütemez
Két szárnya ép és bóbitája szép
S lelkez lehebből édes ámbráiz...

Ha nem hagyják, hát ne hagyják. Legyen!
A te szavad nem szeméten szedett,
Valóságod nem koldusrongy szege.

Szikkadjon a szó inkább tollhegyen
De mindörökkön legyen összetett:
Élmény és éned összege!

(Vacsoracsillag, 1952)

CSAK EMBER

Éltem már jól és szűkösen,
Egészségesen, betegen;
Ízleltem ritka étkeket
És koplaltam már heteken.

Éltem szigorúan és henyén
Gonoszul is és nemesen;
Tíz élet is volt az enyém,
De még nem éltem sohasem.

Voltam csecsemő, felnőtt, író
Polgár, fegyenc és gályarab;
Ámolygó is és mindent lebíró,
Voltam viasz és kődarab.

Hordtam gerendát, volt már frakkom;
Az eget verte kedvem akkor;
Lestem csillagot, csilléztem szemet,
Figyéltek vad hajcsárszemek.

Garden-partyn és vesztőhelyen
Voltam vendég és elítélt;
Volt, hogy adtam, volt, hogy nem adtam
Nem adtam annak, aki kért.

Híttem: magasba törhetek,
Majd hogy mélyebbre nem esem;
Voltam kedves és voltam tetves,
De még nem éltem sohasem.

Játszottam én. Nyertem, vesztettem,
Mindent s mindennek fonákját
Láttam és hittem. Hát csak ezt tettem,
Azután földhöz vágtam a fáklyát.

Voltam hívő, voltam eretnek,
Vagdalkoztam is, mint kevesen,
Mondtam: „feszítsd meg!” mondtam: „szeretlek!”
De még nem éltem sohasem.

Csak ember, több se kevesebb,
Féregnél semmibb. Ázalék;
Ember: iramló pillanat,
Halálózási százalék.

Feleljetek hát, fecsegő szelek,
Csillag beszélj, szólalj meg, est,
Idő, sikolts: mi ez az egész,
Mondjatok végre véglegest.

(Vacsoracsillag, 1952)

CURRICULUM VITAE

Szemem se volt jó, csalt a mérték,
Távol s közel: mind felhőhulladék;
Kusza hullámba folyt a térkép
Hej, más színt vallott mindenkor az ég,

Más színt, mint másnak. Rozsdába mártott kéket
S fülem se volt jó; vásár trombonát
Csend szordínóján úgy lúgozta át,
Hogy forró zajra gleccser jegéből réteg

Mint gyöngyház gyült, avagy talán penész;
A csend, a csend, az egzaltált zenész
Rántott fülembé nyákos szonáta-torzót,
Románcot rítt s fojtott toborzót...

Ízlőm se volt jó; savba mártott mentát
Ínyem rózsáján tébolygó tövis;
A szirup méze, hogy fanyarba ment át
És émelyített cukor kéje is...

Csípős lett söröm, borom langyvizű,
Nektárt kínált a bódító bürök;
A farkasfű, az volt csak jóízű
S a feneketlen szomjúság örök!...

Mindennel így volt! Álcás az íz, a szín, a sík,
Káprázatok kerengtek, mérgesek,
Szivárványomon egybefolyt a csík
S a selymen is felvérző érdeset

Tapintott ujjhegyem, vakmódra, tétován
Öt érzék szolgál, mindje csonka, csorba,
Öt ámitás közt, így ügettem sorba
Apokalipszis halálos, négy lován...

Szívem se volt jó: ártást áhított,
A billentyűn de sokszor átok billent,
S önzés gőze szellent a szelepen;
Nem tudtam mint kell szeretni ellent,
El-elfeledtem osztott szerepem.

Nem állhattam ki; más volt a vérkép,
A tornatér rossz illatú bozót,
Hol csak a produkciót mérték
Üvöltő nézők, kandi pontozók.

Nem állhattam ki, szemem se volt ép
Törpének láttam csak a törpét;
Homályba hullt a színpad és porond.

Én nem lehettem legény a gáton,
Csepürágó, se gladiátor;
Költő lehettem, vagy bolond.

(Dal legyen a jel, 1966)